

Історія зарубіжних політичних вчень

Презентаційний навчально-методичний посібник спрямований на забезпечення ефективної роботи студентів-політологів I курсу в мережі лекційних і семінарських занять, а також пропонує методи успішного опанування матеріалів навчального курсу під час виконання дистанційних і самостійних видів робіт.

Авторами-упорядниками пропонуються схеми і таблиці, що дозволяють краще орієнтуватися в періодизації та фактології історії зарубіжних політичних вчень.

Видання розраховане на студентів-політологів, викладачів історії політичної думки та історії політико-правових учень, а також адресується всім, хто цікавиться проблемами еволюції політичних ідей.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет Кафедра політології

Ф. М. Кирилюк, О. В. Батрименко, В. М. Мельник

ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНИХ ПОЛІТИЧНИХ ВЧЕНЬ

ПРЕЗЕНТАЦІЙНИЙ НАВЧАЛЬНО-
МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ – 2022

УДК 321.01:321.1(321.021:321.022)(075.8)
К 43

*Схвалено Науково-методичною комісією
філософського факультету Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

Автори:

Кирилюк Федір Михайлович, доктор філософських наук, професор кафедри політології філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, (кер.авт.кол.);

Батрименко Олег Володимирович, доктор політичних наук, завідуючий кафедрою політології філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Мельник Віктор Мирославович, кандидат політичних наук, асистент кафедри політології філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Кирилюк Ф. М., Батрименко О. В., Мельник В. М.

К 43 Історія зарубіжних політичних вчень (презентаційний навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «052-Політологія», ОС «Бакалавр») / Ф. М. Кирилюк, О.В. Батрименко, В. М. Мельник. — Київ: Вид. «Центр учбової літератури», 2022. 208 с.

ISBN 978-611-01-2687-8

Презентаційний навчально-методичний посібник спрямований на забезпечення ефективної роботи студентів-політологів I курсу в мережі лекційних і семінарських занять, а також пропонує методи успішного опанування матеріалів навчального курсу під час виконання дистанційних і самостійних видів робіт. Авторами-упорядниками пропонуються схеми і таблиці, що дозволяють краще орієнтуватися в періодизації та фактології історії зарубіжних політичних вчень.

Видання розраховане на студентів-політологів, викладачів історії політичної думки та історії політико-правових учень, а також адресується всім, хто цікавиться проблемами еволюції політичних ідей.

ISBN 978-611-01-2687-8

© Кирилюк Ф. М., Мельник В. М., Батрименко О. В. текст, 2022.
© Видавництво «Центр учбової літератури», 2022.

ЗМІСТ ПОСІБНИКА:

Від авторів	5
ЧАСТИНА I.	
Робоча програма навчальної дисципліни	7
ЧАСТИНА II.	
Семінарські та практичні заняття.....	22
ЧАСТИНА III.	
Навчально-методичні рекомендації до практичних занять	154
Перелік рекомендованої літератури.....	195

ВІД АВТОРІВ

Запропонований презентаційний навчально-методичний посібник створився нами з метою допомоги студентам, аспірантам і викладачам в опануванні історії зарубіжної політичної думки. Усвідомлюючи складність поставленого перед собою завдання, ми вирішили зробити головні акценти на прізвищах та ідеологіях, що нині залишаються провідними детермінантами інтелектуальних, медійних, маскультових дискусій. Зокрема, реформа фараона Ехнатона не сходить зі шпальт дискутабельної наукової періодики, еллінів Платона й Аристотеля досі «ділять між собою» прихильники лівих та правих ідейно-політичних напрямків, досвід інтеграції народів Римською імперією знаходить позитивні оцінки західних єврооптимістів, середньовічний мислитель Фома Аквінський залишається офіційним догматистом і доктринером провідної конфесійної інституції західних християн – Римсько-католицької церкви. Конфуціанство міцно увійшло в китайську конституційну систему, залишаючись базовим та офіційно визнаним етичним нормативним комплексом. В свою чергу, політологи постійно згадують прізвища Мак'явеллі, Гоббса, Лока, Руссо, Монтеск'є, Кондорсе, Токвіля, Берка, Маркса, Енгельса, Вебера. В цьому контексті, критерієм нашого вибору слугував тривалий і скрупульозний контент-аналіз провідного англomовного наукового видання – журналу «Political Theory». Окрему роль виконують Кант і Гегель, чії прізвища перетворились на філософські «бренди». При цьому, Кант і Гегель, сповідуючи ідеалістичні ідеали, надзвичайно серйозно вплинули на всі без виключення ідейно-політичні течії XIX-XXI століть. Неогегеліанці досі розриваються між лібералізмом та консерватизмом, а Велика Французька революція до наших днів слугує фактором громадянської незгоди в Західній Європі.

Розуміючи історично непрості умови розвитку Української Держави, сповідуючи ідеали національно-державного будівництва, декларуючи особисту прихильність принципам держави-нації, ми стверджуємо: відкидати утопічні політичні вчення не варто. Поділ політичних ідей на екзистенційне «добро» чи екзистенційне «зло» – мета індивідуальної творчої роботи студента чи аспіранта, а також внутрішній категоричний імператив викладача. Однак, навіть за умови неприйняття певних ідейно-політичних принципів, ми не повинні замовчувати те, що для когось має апріорі негативну конотацію. Хіба можна позбутись проблеми, відкинувши її зі свого поля зору? Тут варто пригадати прізвища Мора, Кампанелли, Мельє, Мореллі, Сен-Сімона, Фур'є, Оуена, Прудона тощо. Тим паче, аналіз наукової преси Західної Європи та США доводить, що навіть Мор і Кампанелла залишаються об'єктами значної академічної уваги.

Слід розуміти: часто навіть найзятягіші раціоналісти вдаються до відверто утопічної футурології. Чому ж, у цьому разі, ми не маємо права викладати студентам утопічні концепції, що призвели до появи філософських систем та ідеологій, що досі впливають на порядок денний у міжнародних відносинах?

Хіба ідея європейської наднаціональної політичної єдності не вважалась раніше «фантастикою»? Вважалась. Однак сьогодні ми маємо на західному кордоні України потужне наддержавне утворення – Європейський Союз. Хіба соціал-утопічні теорії пролетарських держав не вважались свого часу «мареннями» маргіналів? Вважались. Однак, Україна понад 70 років провела у тенетах СРСР... Утопії потрібно вивчати, розуміючи ті уроки, які вони надають сьогоднішнім поколінням. Крім того, не забуваймо: вища освіта вимагає всеохопного загального розвитку особистості. Не можна займатись штучним самообмеженням. Інакше, студент-політолог просто не навчиться розпізнавати негативні та ворожі українській державності явища «на підступах».

Так чи інакше, але викладання навчальної дисципліни «Історія зарубіжних політичних вчень» є одним із найголовніших елементів у процесі підготовки якісних фахівців-політологів. Оскільки сучасна політична наука базується на досвіді та традиціях політичної історії, то й опанувати її базові засади неможливо без розуміння системи політичного мислення наших предків. Відтак, інновацією даного посібника є спроба максимального накладання конкретних вчень на політико-історичний та країнознавчий контексти. Крім того, для поглиблення студентського сприйняття цілісних епох та ідеологій (систем, у які традиційно об'єднуються окремі політичні вчення) нами розроблена методика «практичних занять», що супроводжує лекційний і семінарський курси. Її важливе значення, на наш погляд, криється в дебатах і дискусіях, якими наповнені запропоновані «практичні заняття».

Разом із тим, ми вважаємо свій посібник першим кроком до мультимедійної трансформації курсу «Історія зарубіжних політичних вчень», що інтегрує нормативний академічний курс «у стінах університету» із систематичним прослуховуванням студентами авторських відеолекцій¹.

Навіть до настання епідемічної кризи 2020 р., що дала зелене світло дистанційним методам освіти, ми завжди наголошували: почати оновлення академічного викладання історії політичної думки необхідно з переходу на засади інтерактивності. Ще в 2019 р. ми докладали зусиль для максимізації використання мультимедійних пристроїв, картографічних матеріалів, елементів побутово-історичної реконструкції. Ми наголошували: студенти повинні не просто опанувати засади конкретного політичного вчення. Завдання студентів – тісно інтегруватись в опановувану епоху, заглибитись в мислення народних мас того періоду. Потрібні розуміння географічних умов, кліматичних особливостей, військово-політичної ситуації, етичних стандартів поведінки, релігійних нормативів, правил хорошого поведження і навіть уявлення про зовнішній вигляд! Інакше зусилля викладачів будуть марними... Вочевидь, нам слід застосовувати всі можливі методи донесення інформації. Йдеться і про стандартну академічну розповідь, і про демонстрацію наочного навчального

¹ Йдеться про електронні ресурси:

- 1) Legal History: <https://www.youtube.com/channel/UCjp26dESJVImlfJBwXxmiBpw/featured>
- 2) Kyryliuk.in.ua

матеріалу – слайдових презентацій, схем, мап, портретів, творів образотворчого мистецтва.

Підкреслимо важливий факт: огляд класичної консервативної політичної думки неможливий без дефініції географічного детермінізму, тоді як вивчення ліберальних політичних теорій змушує приділяти увагу економічним детерміністам. Отож, класифікації політичних ідеологій і теорій походження державності, у відповідності зі світовими детерміністичними системами, також мусять надійно увійти в доказовий арсенал усіх вітчизняних викладачів історії зарубіжної політичної думки. Для цього, нові підручники з історії політичних вчень ми мусимо супроводжувати картами, економічною статистикою, побутовими ілюстраціями.

Наша спільна позиція полягає в тому, що «Історія зарубіжних політичних вчень» зобов'язана стати навчальною дисципліною, присвяченою світогляду людства – ключовим передумовам політичних теорій. Це означає, що «Історія зарубіжних політичних вчень», у новоявленому академічному вигляді, покликана інтегрувати розпорошені по загальних курсах факти політичного значення (йдеться про важливі академічні курси: «Історія філософії», «Історія світової культури», «Культурологія», «Теоретична та практична філософія», «Соціальна філософія»).

Представлений посібник, в силу своєї навчально-методичної сутності, намагається максимально точно репрезентувати описаний авторський підхід до розуміння історії зарубіжних політичних вчень. Він містить важливі для студентського сприйняття історичних періодів ілюстрації (портрети, мапи, таблиці), розроблені авторами схеми, що містять результати останніх наукових досліджень. Він містить посилання на передові публікації, зокрема й англomовні, що з'явилися протягом останніх десяти років. Суттєво оновлений список рекомендованої студентам літератури доповнено модернізованою робочою програмою навчальної дисципліни, розширеним текстом програмних вимог та розробленими авторами планами студентських диспутів, дебатів, конференцій.

ЧАСТИНА I. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечення стійкої системи знань про специфіку поглядів різних зарубіжних мислителів на генезу, сутність та закономірності політичного життя суспільства.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати**: ключові елементи основ держави та права, що даватимуть уявлення про засади функціонування суспільства і його інститутів; головні факти всесвітньої історії, що допомагатимуть усвідомити історико-політичні умови зародження та розвитку зарубіжних політичних вчень.

2. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо феноменів та явищ суспільно-політичних процесів, користуватись методами критичного мислення в аналізі подій і фактів сучасного світового політичного процесу.

3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно пошуку, систематизації і застосування інформації прикладного і теоретичного змісту; використання вітчизняних та іншомовних фахових політологічних видань та інформаційних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: «Історія зарубіжних політичних вчень» є базовою нормативною дисципліною для спеціальності «Політологія». «Історія зарубіжних політичних вчень» є навчально-науковою дисципліною, яка вивчає історію виникнення становлення і розвитку теоретично оформлених знань про світ політичного, закономірності їх розвитку та практичного втілення в суспільному житті людства. З'ясовуються базові категорії і поняття окремих політичних вчень, що суттєво вплинули на хід всесвітньо-історичного процесу та особливості еволюції політичних систем різних епох. Розмежовуються предметні сфери історії політичних вчень та політичної історії. Розглядаються самотутні періоди історії зарубіжних політичних вчень, класифікації та типології груп, шкіл і спільнот політичних теоретиків. Визначаються пріоритетні напрями сучасних наукових досліджень у сфері історії зарубіжних політичних вчень. Особлива увага приділяється порівняльному аналізу окремих зарубіжних політичних вчень.

4. Завдання (навчальні цілі):

1. отримання знань про генезу понятійно-категоріального апарату політичної науки;

2. створення цілісної системи знань про методологічні принципи та конкретні методи дослідження історії зарубіжних політичних вчень;

3. комплексне ознайомлення студентів із внутрішнім змістом політичних процесів, політичних інститутів, різновидів політичних систем, форм державного устрою, державного правління та державного режиму в різноманітних політичних концепціях зарубіжних учених в різні історичні епохи;

4. формування досвіду критичного осмислення різноманітних теоретичних підходів і концепцій, що склалися в процесі історичного розвитку зарубіжних політичних вчень;

5. вироблення в студентському середовищі навичок виокремлення та зіставлення раціонального й ірраціонального в політичній діяльності, а також теоретичних і прикладних аспектів політологічного знання;

6. набуття студентами навичок для практичного застосування теоретичних знань під час фахового аналізу політичних процесів та явищ на країнознавчому, регіональному та глобальному рівнях.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК 1. Розуміння загальної природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи основні віхи розвитку уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

ФК 3. Вільне володіння базовим категорійнопоняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання, навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумко- вій оцінці з дисци- пліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	об'єкт, предмет, методи, принципи періодизації та головні закономірності розвитку історії зарубіжних політичних вчень, чітко оперувати і володіти понятійно-категоріальним апаратом історії зарубіжних політичних вчень	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, конспект першодже-рел, залік, іспит	10
1.2	концепції та теорії класиків зарубіжної політичної думки	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, конспект	10

			першодже-рел, письмова контрольна робота, залік, іспит	
1.3	сутність політичного життя, політичних відносин і процесів, співвідношення суб'єктів та об'єктів політики на різних етапах всесвітньо-історичного процесу	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, залік, іспит	10
1.4	права, свободи та обов'язки людини і громадянина, сутність і значення політичних інститутів у процесі історичного розвитку держави та громадянського суспільства	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, залік, іспит	10
	Вміти:			
2.1	визначати теоретичні, духовні, прикладні та інструментальні компоненти політичного знання, аналізувати їхні ролі та функції у процесах підготовки і прийняття політичних рішень	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, письмова контрольна робота, залік, іспит	10
2.2	здійснювати ґрунтовний системний, порівняльний та критичний аналіз понять, категорій, концептів, концепцій і теорій класиків зарубіжної політичної думки, виокремлювати теоретичні та прикладні аспекти політичного знання, розмежовувати раціональне та ірраціональне в політиці	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, пояснення до конспекту першодже-рел, залік, іспит	10
2.3	оперувати навичками політичної культури, застосовувати політичні знання в індивідуальній професійній та громадській діяльності; користуватись критеріями і морально-етичними засадами академічної доброчесності	Семінари, самостійна робота	Презентація самостійного дослідження, залік, іспит	10
	Комунікація:			
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу іншомовного масиву матеріалів із історії зарубіжних політичних вчень, в тому числі аудіо- та відеоматеріалів (електронних лекцій, курсів, диспутів, інтерв'ю тощо);	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, реферування з	5

	застосовувати знання іноземних мов для аналізу текстів наукових публікацій, розміщених у міжнародних наукометричних базах даних		аналітичним коментарем	
3.2	демонструвати знання і навички критичного мислення в дискусійному форматі та у формі дебатування з опонентами; участь у професійному обговоренні винесених тем на наукових семінарах, студентських наукових конференціях, круглих столах, колоквіумах, дебатах тощо; презентація результатів досліджень будь-якої з наукових проблем історії зарубіжних політичних вчень, що трансформують усталені уявлення/підходи/процеси в сучасній політичній науці	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, реферування з аналітичним коментарем, підготовка тез доповіді та виступ на студентській науковій конференції	5
3.3	оперувати інформаційними засобами, що сприяють візуалізації презентування результатів виконаного завдання чи самостійного дослідження	Семінари	Презентації	5
Автономність та відповідальність:				
4.1	самостійно знаходити й критично осмислювати науково-публіцистичні тексти та інші інформаційні джерела з проблематики історії зарубіжних політичних вчень	Самостійна робота	Усі види усних та письмових робіт, презентації	5
4.2.	самостійно виконувати всі види контрольних завдань, абсолютно уникати некоректних запозичень і цитувань, неухильно дотримуватись норм і принципів академічної доброчесності, поважати авторське право інших авторів; підходити до виконання усіх видів робіт та здійснення студентських наукових досліджень з максимальною сумлінністю та відповідальністю за наведену інформацію	Семінари, самостійна робота	Усі види усних та письмових робіт, презентації	10

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2
	Програмні результати навчання											
ПРН 1. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.	+	+			+		+		+	+		+
ПРН 7. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.	+	+	+	+	+		+				+	
ПРН 8. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.	+	+	+	+			+	+	+		+	
ПРН 10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.		+	+	+	+			+	+		+	

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1-1.4), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.3); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.2), що складає 60% загальної оцінки.

Форми поточного контролю: оцінювання домашніх самостійних завдань; робіт, виконаних студентами під час семінарів. Студент може отримати максимально 20 балів за усні відповіді, 5 балів за доповнення та вдалі запитання на семінарах, 5 балів за конспект першоджерел, 5 балів за виконання практичних завдань, 10 балів за контрольну роботу в кожному зі змістовних модулів. Додатково можна отримати 10 балів за виконання спеціальних завдань (реконструкції, творчі завдання, підготовка та проведення дебатів тощо).

За невиконання основних видів роботи віднімається 3 бали за кожную.

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Модульний контроль: 4 письмові контрольні роботи (по 2 роботи в кожному семестрі).

За результатами кожного семестру студент отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою.

Формули розрахунку підсумкової оцінки в кожному семестрі

I СЕМЕСТР

	Змістова частина №1	Змістова частина №2	ПКР / Залік	Разом (підсумкова оцінка)
Вагові коефіцієнти (%)	40% $k_1 = 0,4$	40% $k_2 = 0,4$	20% $k_{зал.} = 0,2$	100%
Максимальна оцінка (бали)	40	40	20	100

Розрахунок підсумкової оцінки за перший семестр (зваженої):

$ПО = 3Ч_1 \times k_1 + 3Ч_2 \times k_2 + ПКР/Залік \times k_{зал.}$

ПО – підсумкова оцінка з навчальної дисципліни;

k – коефіцієнт важливості змістовного модуля, який рівний відсоткам від вартості 100% оцінки. У даному випадку k_1 і k_2 окремо складають по 40% від підсумкової оцінки, а сукупно дорівнюють 80% від підсумкової оцінки.

При підрахунку в формулі використовуємо в якості коефіцієнту числове значення 0,4. $K_{\text{зал.}}$ дорівнює 20% від підсумкової оцінки. При підрахунку в формулі використовуємо в якості відповідного коефіцієнту числове значення 0,2.

x – знак множення.

Підсумкове оцінювання у формі заліку:

Залік у письмовій формі – РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3 – 12 / 20 балів

Залікове оцінювання наприкінці першого семестру відбувається в письмовій формі. Білет складається з 2 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 10 балів, що в загальному підсумку дає 20 балів за залік. Студент не допускається до заліку, якщо під час семестру набрав менше, ніж 40 балів. Рекомендований мінімум допуску до заліку – 48 балів

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум 40, максимум 80 балів) та залікової роботи (мінімум 12, максимум 20 балів).

II СЕМЕСТР

	Змістова частина №3	Змістова частина №4	Іспит	Разом (підсумкова оцінка)
Вагові коефіцієнти (%)	30% $K_3 = 0,3$	30% $K_4 = 0,3$	40% $K_{\text{ісп.}} = 0,4$	100%
Максимальна оцінка (бали)	30	30	40	100

Розрахунок підсумкової оцінки за другий семестр (зважаючи):

$$PO = 3Ч_3 \times k_3 + 3Ч_4 \times k_4 + \text{Іспит} \times k_{\text{ісп.}}$$

PO – підсумкова оцінка з навчальної дисципліни;

k – коефіцієнт важливості змістовного модуля, який рівний відсоткам від вартості 100% оцінки. У даному випадку k_3 і k_4 окремо складають по 30% від підсумкової оцінки, а сукупно дорівнюють 60% від підсумкової оцінки.

При підрахунку в формулі використовуємо в якості коефіцієнту числове значення 0,3.

$K_{\text{ісп.}}$ дорівнює 40% від підсумкової оцінки. При підрахунку в формулі використовуємо в якості відповідного коефіцієнту числове значення 0,4.

x – знак множення.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту:

Іспит у письмовій формі – РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3 – 24 / 40 балів

Екзаменаційне оцінювання відбувається в письмовій формі. Білет складається з 2 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 20 балів, що в загальному підсумку дає 40 балів за іспит. Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше, ніж 20 балів.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 24 балів, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду).

В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит/ екзамен» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум 36, максимум 60 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум 24, максимум 40 балів).

7.2 Організація оцінювання:

I СЕМЕСТР

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 40 балів	Max – 80 балів
Робота на семінарах	Бали до тем 1, 2, 3, 5, 6, 7 нараховуються шляхом оцінювання усної доповіді на семінарі, участі в дискусії, наявності конспекту першоджерел, презентації самостійного дослідження, письмової контрольної роботи. У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді	«3» x 14 = 42	«5» x 14 = 70
Самостійна робота	Бали за самостійну роботу нараховуються шляхом оцінювання вміння студента вести конспект першоджерел з історії зарубіжних політичних вчень, надавати критичні коментарі та аналітичні пояснення до нього. Окремо оцінюється вміння реферувати наукові праці та першоджерела	«1» x 5 = 5	«2» x 5 = 10
Модульний контроль	Теми 4 і 8 оцінюються шляхом виконання студентом письмової контрольної роботи	«5» x 2 = 10	«10» x 2 = 20
Підсумкова контрольна робота (залік)	До тем 1-8	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Підсумкова оцінка		60	100

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна доповідь

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу, має конспект першоджерел

4 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, має конспект першоджерел. Допускаються несуттєві неточності

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

Доповнення / участь в дискусіях

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

2. Самостійна робота:

10-7 балів – студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість здійсненого дослідження

7-5 балів – студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності

4-0 балів – студент в цілому володіє матеріалом, але фрагментарно та поверхово його презентує, не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань. Робота містить суттєві помилки.

3. Модульний контроль:

20-16 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність

письмової роботи

15-12 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

11-8 балів – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

7-0 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

4. Залікова робота (в білеті 2 питання):

20-16 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність письмової роботи

15-12 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

11-0 балів – студент не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

II СЕМЕСТР

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 36 балів	Max – 60 балів
Робота на семінарах	Бали до тем 9, 10, 11, 13, 14, 15 нараховуються шляхом оцінювання усної доповіді на семінарі, участі в дискусії, конспекту першоджерел, презентації самостійного дослідження, письмової контрольної роботи. У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді	«3» x 12 = 36	«5» x 12 = 60
Самостійна робота	Бали за самостійну роботу нараховуються шляхом оцінювання вміння студента вести конспект першоджерел з історії зарубіжних політичних вчень, надавати критичні коментарі та аналітичні пояснення до нього. Окремо оцінюється вміння реферувати наукові праці та першоджерела. Важливим пунктом є підготовка до виступу і виступ студента на дебатах або студентській науковій конференції	«1» x 12 = 12	«2» x 12 = 24
Модульний контроль	Теми 12 і 16 оцінюються шляхом виконання студентом письмової контрольної роботи	«5» x 2 = 10	«10» x 2 = 20
Підсумкова оцінка		60	100

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна доповідь

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу, має конспект першоджерел

4 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, має конспект першоджерел. Допускаються несуттєві неточності

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

Доповнення / участь в дискусіях

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

2. Самостійна робота:

24-16 балів – студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість здійсненого дослідження

15-12 балів – студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності

11-0 балів – студент в цілому володіє матеріалом, але фрагментарно та поверхово його презентує, не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань. Робота містить суттєві помилки.

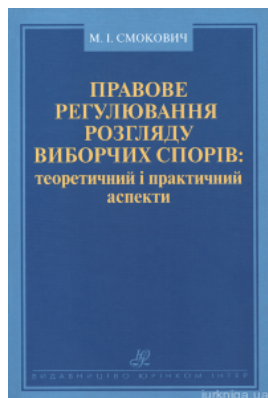
3. Модульний контроль:

20-16 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову

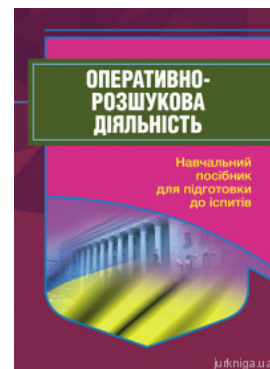
Книги, які можуть вас зацікавити

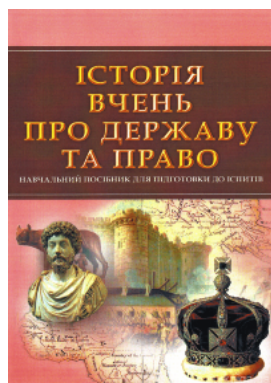
Кодекс України про адміністративні правопорушення

Правове регулювання розгляду виборчих спорів: теоретичний і практичний аспекти

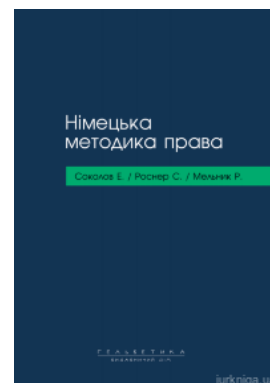
Оперативно-розшукова діяльність. Навчальний посібник для підготовки до іспитів

Історія вчень про державу та право. Навчальний посібник для підготовки до іспитів

Креативність загальнотеоретичної юриспруденції

Німецька методика права

Перейти до галузі права
Історія держави та права

[Перейти на сайт →](#)